

บทที่ 5

การอภิปรายผลการวิจัย

ในการวิจัย เรื่อง คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา (แบบเข้ม) ในจังหวัดปัตตานี มีวัตถุประสงค์ คำถามการวิจัย ประชากร เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล การสรุปผลการวิจัย การอภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ซึ่งจะได้นำเสนอตามรายละเอียดดังนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1) เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบของคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา (แบบเข้ม) ในจังหวัดปัตตานี
- 2) เพื่อศึกษาระดับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา (แบบเข้ม) ในจังหวัดปัตตานี
- 3) เพื่อศึกษาเปรียบเทียบคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา (แบบเข้ม) โดยจำแนกตามตัวแปร ที่ตั้ง และเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี

คำถามการวิจัย

1. จากวิเคราะห์องค์ประกอบของคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา (แบบเข้ม) ในจังหวัดปัตตานี สามารถวิเคราะห์มาเป็นกี่ด้าน อะไรบ้าง
2. ระดับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา (แบบเข้ม) ในจังหวัดปัตตานี อยู่ในระดับใด
3. เมื่อทำการเปรียบเทียบคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา (แบบเข้ม) ตามตัวแปรที่จำแนก มีตัวแปรใดบ้างที่แตกต่างกัน และไม่แตกต่างกัน

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้แก่ ครูอิสลามศึกษาโรงเรียนของรัฐในจังหวัดปัตตานี จำนวนประชากรครูอิสลามศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาที่เปิดหลักสูตรอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐ (แบบเข้ม) ในจังหวัดปัตตานี ปีการศึกษา 2554 โดยแบ่งตามเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 1, 2 และ 3 จำนวน 347 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่

1. แบบสัมภาษณ์ โดยมีคำถามแบบปลายเปิด ซึ่งเป็นคำถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทางด้านหลักสูตรอิสลามศึกษา ทางด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนที่เปิดหลักสูตรอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐ (แบบเข้ม) เพื่อกำหนดรอบในการวิจัย

2. เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นภายใต้คุณลักษณะของผู้บริหาร 5 ด้าน คือ คุณลักษณะด้านความรู้ความสามารถทางการบริหาร คุณลักษณะด้านคุณธรรมจริยธรรม คุณลักษณะด้านบุคลิกภาพ คุณลักษณะด้านความเป็นผู้นำ คุณลักษณะด้านมนุษยสัมพันธ์ โดยผู้วิจัยได้ทำการศึกษาจากงานวิจัยเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในระดับประถมศึกษา และมัธยมศึกษา จำนวน 50 เล่ม (ดูภาคผนวก ฅ) มาใช้เป็นแนวทางและปรับปรุงเป็นแบบสอบถามของตนเองเพื่อให้สอดคล้องกับขอบข่ายของงานวิจัยที่ผู้วิจัยศึกษา โดยโครงสร้างของแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .98

วิธีดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการเป็นขั้นตอนดังนี้ คือ

1. ขออนุญาต ร้อง และ แนะนำตัวผู้วิจัยจากวิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการสำรวจ และขอความร่วมมือในการทำวิจัย

2. ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการส่งแบบสอบถามด้วยตัวเองและทางไปรษณีย์ให้กับโรงเรียนในสังกัดที่เปิดหลักสูตรสอนอิสลามในโรงเรียนของรัฐ (แบบเข้ม) ในจังหวัดปัตตานี

3. กำหนดการส่งคืนข้อมูล โดยให้ผ่านทางไปรษณีย์มายังผู้วิจัยโดยตรงภายในกำหนดระยะเวลา 15 วัน

3. นำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาทั้งหมดมาตรวจสอบ แล้วทำการคัดเลือกเฉพาะฉบับที่ตอบสมบูรณ์มาทำการตรวจนับให้คะแนน มาบันทึกลงในแบบลงรหัส (Coding Form) และวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อรายงานผลตามขั้นตอนการวิจัยต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการดำเนินการจัดกระทำกับข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้คอมพิวเตอร์ โปรแกรมสถิติสำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์เพื่อหาค่าสถิติต่างๆ ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้ คือ

1. หาค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (μ) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ)

2. วิเคราะห์องค์ประกอบของคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา (แบบเข้ม) ในจังหวัดปัตตานี

2.1 ตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรโดยใช้สถิติ (KMO and Bartlett s Test of Sphericity) ใช้วัดความเหมาะสมของข้อมูล ที่จะใช้เทคนิค (Factor Analysis)

2.2 สกัดองค์ประกอบ (Factor Extraction) โดยใช้วิธีเน้นองค์ประกอบหลัก (Principal Component Analysis)

2.3 ใช้วิธีการหมุนแกนองค์ประกอบแบบอโรทอนอล (Orthogonal Rotation) ด้วยวิธีแวนิแมกซ์ (Varimax)

3. เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา (แบบเข้ม) ในจังหวัดปัตตานี เพื่อหาความแตกต่าง

5.1 สรุปผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่อง คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา (แบบเข้ม) ในจังหวัดปัตตานี ผลการวิจัยพบว่า

1. ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบ พบว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา (แบบเข้ม) ในจังหวัดปัตตานี ประกอบด้วยองค์ประกอบทั้งหมด 5 องค์ประกอบ คือ คุณลักษณะด้านความรู้ความสามารถทางการบริหาร คุณลักษณะด้านคุณธรรมจริยธรรม คุณลักษณะด้านบุคลิกภาพ คุณลักษณะด้านความเป็นผู้นำ คุณลักษณะด้านมนุษยสัมพันธ์

2. ผลการศึกษาระดับ พบว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา (แบบเข้ม) ในจังหวัดปัตตานี โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับ มาก มีคะแนนเฉลี่ยโดยรวมเท่ากับ 4.33 มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานโดยเฉลี่ยเท่ากับ .519 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีระดับความสำคัญมากคือ

2.1 คุณลักษณะด้านมนุษยสัมพันธ์ มีคะแนนเฉลี่ย 4.39 เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ผู้บริหารรับฟังความคิดเห็นของผู้ใต้บังคับบัญชา มีค่าเฉลี่ย 4.47 ผู้บริหารมีความสามารถในการสร้างความสัมพันธ์กับบุคคลทั่วไป มีค่าเฉลี่ย 4.44 ผู้บริหารยกย่องให้เกียรติผู้ใต้บังคับบัญชา มีค่าเฉลี่ย 4.44 ส่วนที่มีคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุด พุดจาสุภาพอ่อนหวาน มีค่าเฉลี่ย 4.32 โดยภาพรวมอยู่ในระดับ มาก

2.2 คุณลักษณะด้านบุคลิกภาพ มีคะแนนเฉลี่ย 4.39 เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ผู้บริหารมีความรับผิดชอบ มีคะแนนเฉลี่ย 4.49 ผู้บริหารมีความกระตือรือร้น มีคะแนนเฉลี่ย 4.48 ผู้บริหารอากัปกริยาวาจา ท่าทาง แต่งกายสุภาพเรียบร้อยและเหมาะสม มีคะแนนเฉลี่ย 4.46 ส่วนที่มีคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุด ควบคุมอารมณ์ได้ดี มีค่าเฉลี่ย 4.21 โดยภาพรวมอยู่ในระดับ มาก

2.3 คุณลักษณะด้านคุณธรรมจริยธรรม มีคะแนนเฉลี่ย 4.37 เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ผู้บริหารมีความเมตตา กรุณา มีคะแนนเฉลี่ย 4.50 อยู่ในระดับ มากที่สุด ผู้บริหารมีความซื่อสัตย์ สุจริต มีค่าเฉลี่ย 4.47 ผู้บริหารรู้จักให้อภัย ไม่มีจิตใจอาฆาตพยาบาท มีค่าเฉลี่ย 4.46 ส่วนที่มี คะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุด มีความหนักแน่น ไม่หุเบา มีค่าเฉลี่ย 4.26 โดยภาพรวมอยู่ในระดับ มาก

2.4 คุณลักษณะด้านความเป็นผู้นำ มีคะแนนเฉลี่ย 4.34 เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ผู้บริหารมีความมุ่งมั่นที่จะสร้างความสำเร็จให้แก่องค์กร มีค่าเฉลี่ย 4.41 ผู้บริหารมีความเอาใจใส่ต่อ หน้าที่การงาน มีค่าเฉลี่ย 4.41 ผู้บริหารรู้ฐานะ ทักษะ ความต้องการและความสนใจของ ผู้ใต้บังคับบัญชา มีค่าเฉลี่ย 4.37 ผู้บริหารมีความกล้าหาญ มีค่าเฉลี่ย 4.37 ส่วนที่มีคะแนนเฉลี่ยน้อย ที่สุด เป็นคนที่คนอื่นสามารถพึ่งพาอาศัยได้ มีค่าเฉลี่ย 4.27 โดยภาพรวมอยู่ในระดับ มาก

2.5 คุณลักษณะด้านความรู้ความสามารถทางการบริหาร มีคะแนนเฉลี่ย 4.17 เมื่อ พิจารณารายข้อ พบว่า ผู้บริหารเข้าใจบริบทและอัตลักษณ์ที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของชุมชน มี ค่าเฉลี่ย 4.39 ผู้บริหารเป็นผู้มีประสบการณ์ทางการบริหารสูง มีค่าเฉลี่ย 4.39 ผู้บริหารมีความ เข้าใจนโยบาย ระเบียบ แบบแผนของหน่วยงาน มีค่าเฉลี่ย 4.23 ที่มีคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุด เป็น สามารถนำหลักสูตรอิสลามศึกษา ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551 มาใช้อย่างมี ประสิทธิภาพ มีค่าเฉลี่ย 4.17 โดยภาพรวมอยู่ในระดับ มาก

3. เปรียบเทียบคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่ใช้หลักสูตร อิสลามศึกษา (แบบเข้ม) ในจังหวัดปัตตานี ผลการวิจัยปรากฏผลดังนี้

3.1 เปรียบเทียบคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่ใช้หลักสูตร อิสลามศึกษา (แบบเข้ม) ในจังหวัดปัตตานี โดยจำแนกตามตัวแปร ที่ตั้ง ครูที่อยู่ในเขตชุมชนเมืองกับ เขตชนบท มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์โดยรวมแตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านความรู้ ความสามารถทางการบริหารไม่แตกต่าง ด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านความเป็นผู้นำ ด้านมนุษย สัมพันธ์ และด้านบุคลิกภาพแตกต่างกัน

3.2 เปรียบเทียบคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่ใช้หลักสูตร อิสลามศึกษา (แบบเข้ม) ในจังหวัดปัตตานี จำแนกตามตัวแปรเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ปัตตานี เขต 1, 2 และ 3 พบว่า ครูในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียน โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านความรู้ความสามารถทางการบริหาร และด้านบุคลิกภาพ แตกต่างกัน ส่วนด้านคุณธรรม จริยธรรม ด้านความเป็นผู้นำ และด้านมนุษยสัมพันธ์ ไม่แตกต่างกัน

5.2 อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบ พบว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียน ประถมศึกษาที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา (แบบเข้ม) ในจังหวัดปัตตานี เมื่อทำการวิเคราะห์

องค์ประกอบแล้ว มีความแปรปรวนสะสมร้อยละ 72.01 ของความแปรปรวนทั้งหมด และจากการวิเคราะห์องค์ประกอบปรากฏว่าได้องค์ประกอบที่ชัดเจน 5 องค์ประกอบ ดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 คุณลักษณะด้านความรู้ความสามารถทางการบริหาร เป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญเป็นอันดับ 1 คือสามารถอธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 53.88 และตัวแปรสำคัญที่บรรยายองค์ประกอบนี้ คือ เป็นผู้ที่มีประสบการณ์ทางด้านการบริหารสูง มีความรู้ความสามารถในการวางแผน สามารถกำหนดลักษณะงานและมอบหมายงานให้บุคลากรได้อย่างเหมาะสม มีความเข้าใจนโยบาย ระเบียบ แบบแผนของหน่วยงาน มีลักษณะการทำงานแบบชูรอในอิสลาม ทั้งหมดนี้เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการของผู้บริหารสถานศึกษาในระบบการเรียนการสอนอิสลามศึกษา (แบบเข้ม) ในโรงเรียนของรัฐ ผลการวิจัยสอดคล้องกับแนวความคิดของ ศิริวรรณ ศรีพหล และคณะ (2525 : 367) เน้นถึงพื้นฐานความรู้ของผู้บริหารโรงเรียนว่าต้องมีความเข้าใจในเรื่อง มีความเข้าใจ เจตคติ และทักษะที่เหมาะสม อันเกิดจากการได้รับการศึกษาทั่วไปอย่างพอเพียง การศึกษาทั่วไปที่จะก่อให้เกิดความเข้าใจ เจตคติและทักษะดังกล่าวประกอบด้วย ความรู้เกี่ยวกับ มนุษย์ ประวัติศาสตร์ จิตวิทยา สังคมวิทยา เศรษฐศาสตร์ รัฐศาสตร์ และจริยธรรม ความสามารถในการคิดคำนวณ มีทักษะในการพูดและการเขียน มีรสนิยมทางศิลปะ ดนตรี และวรรณกรรม เป็นต้น

องค์ประกอบที่ 2 คุณลักษณะด้านคุณธรรมจริยธรรม เป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญเป็นอันดับรองลงมา คือสามารถอธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 6.11 และตัวแปรสำคัญที่บรรยายองค์ประกอบนี้ คือ ให้ความเป็นธรรมแก่เพื่อนร่วมงาน มีความจริงใจต่อเพื่อนร่วมงาน มีความเสียสละเพื่อส่วนรวม มีความเมตตา กรุณา บุคลิกภาพ มีอิทธิพลต่อสภาพการนำอย่างมาก ผู้นำที่มีบุคลิกภาพที่ดี เป็นที่ต้อใจของผู้พบเห็นจะทำให้ผู้ตามและผู้คนรอบข้างต้องการร่วมงานด้วย ก็จะส่งผลต่อการปฏิบัติงาน เกิดความเคารพนับถือในผู้นำ ผลการวิจัยสอดคล้องกับแนวคิดของอิสลามว่า

(أَكْمَلُ الْمُؤْمِنِينَ إِيمَانًا أَحْسَنُهُمْ خُلُقًا) (رواه البخاري)

“บรรดาผู้ศรัทธาที่มีศรัทธาสมบูรณ์ที่สุดนั้น คือ ผู้มีคุณธรรมจริยธรรมที่ดีที่สุด”

(รายงานโดย อัล-บุคอรี)

อิสลามได้ส่งเสริมให้มุสลิมมีคุณธรรมและจริยธรรมโดยเฉพาะท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ ซึ่งเป็นแบบอย่างที่ดีในด้านคุณธรรมจริยธรรมที่มุสลิมควรจะนำมาปฏิบัติเป็นวิถีชีวิตประจำวัน

องค์ประกอบที่ 3 คุณลักษณะด้านบุคลิกภาพ สามารถอธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 4.51 และตัวแปรสำคัญที่บรรยายองค์ประกอบนี้ คือ อากัปกริยาวาจา ท่าทาง แต่งกายสุภาพ

เรียบง่ายและเหมาะสม มีความสามารถในการเข้าสังคม พุดจาซัดถ้อยซัดคำ ผลการวิจัยสอดคล้องกับแนวความคิดของ อรุณ รักรธรรม (2537: 199-202) ได้กล่าวว่า ผู้นำที่ดีจะประกอบด้วยลักษณะที่สำคัญ คือ ความรู้ ความคิดริเริ่ม ความกล้าหาญ ความเด็ดขาด ความแนบเนียน ความยุติธรรม ท่าทาง ความอดทน ความกระตือรือร้น ความไม่เห็นแก่ตัว ความตื่นตัวดูलयพินิจ ความสงบเสงี่ยม ความเห็นอกเห็นใจ ความจงรักภักดี การสังคมดี และการบังคับตัวเอง

องค์ประกอบที่ 4 คุณลักษณะด้านความเป็นผู้นำ สามารถอธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 4.18 และตัวแปรสำคัญที่บรรยายองค์ประกอบนี้ คือ มีความกล้าหาญ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ใฝ่หาความรู้และข้อมูลต่างๆอยู่เสมอ มีความเชื่อมั่นในตนเอง ไม่วอกแวก มีความเด็ดเดี่ยวในการทำงาน ผลการวิจัยสอดคล้องกับแนวความคิดของ กิติพันธ์ รุจิรกุล (2529 : 42-46) ได้ให้ความเห็นไว้ว่าผู้บริหารต้องเป็นผู้ที่มีจิตใจ และมีความต้องการที่จะนำ มีความเต็มใจที่จะยอมรับหน้าที่ความรับผิดชอบของความเป็นผู้นำ การมีจิตใจและความต้องการที่จะนำเป็นคุณลักษณะที่จำเป็นโดยเฉพาะเมื่อถูกแรงเร้าให้ต้องการกระทำเพื่อสวัสดิการของกลุ่ม จึงจำเป็นจะต้องมีจิตใจจดจ่อ มีความกระตือรือร้น เอาใจใส่ต่อหน้าที่การงานที่จะต้องปฏิบัติเป็นประจำตลอดเวลา ผู้บริหารต้องเป็นผู้ที่มีความเพียรพยายาม มีความอดทนวิริยะที่จะฝ่าฟันอุปสรรคต่างๆที่เกิดขึ้นอย่างไม่ย่อท้อ มีความมุ่งมั่นในอันที่จะสร้างความสำเร็จ เพื่อสู่จุดหมายปลายทางตามที่ตั้งจุดประสงค์ไว้ เป็นผู้มีความเชื่อมั่นในตนเอง

องค์ประกอบที่ 5 คุณลักษณะด้านมนุษยสัมพันธ์ สามารถอธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 3.31 และตัวแปรสำคัญที่บรรยายองค์ประกอบนี้ คือ มีความยืดหยุ่นประนีประนอม รู้จักเอาใจเขามาใส่ใจเรา มีความเป็นกันเอง มีความสามารถในการติดต่อสื่อสาร สามารถร่วมงานกับผู้อื่นได้ดี ยกย่องชมเชยสม่ำเสมอในการปฏิบัติตนต่อผู้อื่น ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความเข้าใจในการสื่อสารระหว่างบุคคล และสามารถตอบสนองความต้องการของผู้ตามกับผู้นำได้อย่างถูกต้อง ผลการวิจัยสอดคล้องกับแนวความคิดของ สมบูรณ์ พรหมภพ,(2521 : 252) กล่าวถึง ความมีมนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหารว่า ภาระหน้าที่ของผู้บริหารโรงเรียนนั้นเป็นงานทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน จำเป็นต้องติดต่อกับบุคคลมากมาย ดังนั้นคุณลักษณะมนุษยสัมพันธ์จึงเป็นสิ่งสำคัญ ซึ่งประกอบด้วยลักษณะดังนี้ ใบหน้ายิ้มแย้มแจ่มใส รู้จักยกย่องชมเชยบุคคลอื่นในโอกาสที่เหมาะสม และแสดงออกความจริงใจ รู้จักรับฟังความคิดเห็นของบุคคลอื่น การถ่อมตน และไม่ถือตัว และได้สอดคล้องกับหลักการของ อิสลามว่า อัลลอฮ์ ﷻ ทรงตรัสไว้ในอัล-กุรอานว่า

(وَإِخْفِضْ جَنَاحَكَ لِلْمُؤْمِنِينَ) (الحجر : 88)

ความว่า“ท่านจงถ่อมตนแก่เหล่าผู้มีศรัทธาเถิด” (อัลฮิจร : 88)

โดยสรุปแล้วผลการวิเคราะห์องค์ประกอบ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียน ประถมศึกษาที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา (แบบเข้ม) ในจังหวัดปัตตานี เมื่อทำการวิเคราะห์ องค์ประกอบแล้ว มีความแปรปรวนสะสมร้อยละ 72.01 ของความแปรปรวนทั้งหมด และจากการ วิเคราะห์องค์ประกอบปรากฏว่าได้องค์ประกอบที่ชัดเจน 5 องค์ประกอบ ดังนี้ คุณลักษณะด้าน ความรู้ความสามารถทางการบริหาร คุณลักษณะด้านคุณธรรมจริยธรรม คุณลักษณะด้านบุคลิกภาพ คุณลักษณะด้านความเป็นผู้นำ คุณลักษณะด้านมนุษยสัมพันธ์ องค์ประกอบทุกด้านล้วนมี ความสำคัญที่จะส่งผลต่อการบริหารจัดการของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่ใช้หลักสูตรอิสลาม ศึกษา (แบบเข้ม) ในจังหวัดปัตตานี โดยเฉพาะคุณลักษณะด้านความรู้ความสามารถทางการบริหาร เป็นปัจจัยหลักในการบริหารโรงเรียนเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพนั้นผู้บริหารจะต้องมีความรู้ ความสามารถทางการบริหารเป็นลำดับต้นๆ ในการเป็นผู้บริหาร และรองลงมาที่ผู้บริหารจะต้องมี ควบคู่กับหลักการบริหาร คือคุณลักษณะด้านคุณธรรมจริยธรรม เพื่อให้การบริหารนั้นประสบ ผลสำเร็จและเกิดประสิทธิภาพตามเป้าหมาย และต่อมาคุณลักษณะด้านบุคลิกภาพ คุณลักษณะด้าน ความเป็นผู้นำ คุณลักษณะด้านมนุษยสัมพันธ์ ของผู้บริหารตามลำดับ

2. ผลการศึกษาในระดับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ พบว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของ ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา (แบบเข้ม) ในจังหวัดปัตตานี โดยภาพรวม และรายด้านอยู่ในระดับ มาก มีคะแนนเฉลี่ยโดยรวมเท่ากับ 4.33 มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานโดยเฉลี่ย เท่ากับ .519 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านตามลำดับคะแนนเฉลี่ยสูงสุด พบว่า ทุกด้านที่มีระดับ ความสำคัญอยู่ที่ระดับ มาก ดังนี้

1. คุณลักษณะด้านมนุษยสัมพันธ์	มีคะแนนเฉลี่ย	4.39	ระดับ มาก
2. คุณลักษณะด้านบุคลิกภาพ	มีคะแนนเฉลี่ย	4.39	ระดับ มาก
3. คุณลักษณะด้านคุณธรรมจริยธรรม	มีคะแนนเฉลี่ย	3.37	ระดับ มาก
4. คุณลักษณะด้านความเป็นผู้นำ	มีคะแนนเฉลี่ย	3.34	ระดับ มาก
5. คุณลักษณะด้านความรู้ความสามารถทางการบริหาร	มีคะแนนเฉลี่ย	3.17	ระดับ มาก

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านอย่างละเอียด คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียน ประถมศึกษาที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา (แบบเข้ม) ในจังหวัดปัตตานี ตามลำดับที่มีระดับความสำคัญ มาก ดังนี้

1. คุณลักษณะด้านมนุษยสัมพันธ์ มีคะแนนเฉลี่ย 4.39 อยู่ในระดับ มาก คุณลักษณะด้าน มนุษยสัมพันธ์ นั้นมีความสำคัญกับการบริหารจัดการหลักสูตรอิสลามศึกษา เพื่อให้ชุมชนเกิดความ เข้าในการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐ (แบบเข้ม) ทั้งนี้เพื่อเป็นการตอบสนองกับ ความต้องการของผู้ปกครอง และสอดคล้องกับบริบทของชุมชน เพื่อให้เกิดความรักและศรัทธา นำไปสู่ความสำเร็จในการบริหารงาน ฉะนั้นงานมนุษยสัมพันธ์ถือได้ว่าเป็นสิ่งที่จะช่วยให้การศึกษา เกิดผลดี สอดคล้องกับ ชยชาติ กัญหา (2544: 82) กล่าวว่า เมื่อคนเราเกิดความเข้าใจที่ต่อกันแล้ว ก็

จะอยู่ด้วยกันด้วยความศรัทธา พร้อมทั้งจะให้ความช่วยเหลือ ด้วยความจริงใจ และเต็มใจ อเนกกลาก สุทธินันท์ (2550: 27-30) ผู้บริหารที่ดีนั้นสามารถควบคุมอารมณ์ในการทำงานได้ดี ไม่แสดงอารมณ์โกรธให้คนอื่นได้รับรู้ แสดงพฤติกรรมที่เหมาะสม สามารถสร้างมนุษยสัมพันธ์กับผู้ร่วมงานได้ สอดคล้องกับ สุดาวรรณ เต็มเปี่ยม (2553) ได้ศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียน ตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 2 พบว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนโดยรวม อยู่ในระดับมาก

ที่เป็นเช่นนั้นอาจเป็นเพราะว่า คุณลักษณะด้านมนุษยสัมพันธ์มีความจำเป็นมากในการจัดการศึกษาเพื่อให้เกิดความเข้าใจระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ในการจัดการเรียนการสอน โดยเฉพาะด้านการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐ (แบบเข้ม) จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องสร้างเข้าระหว่างโรงเรียนกับชุมชน เนื่องจากโรงเรียนจะต้องจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน และตอบสนองกับอัตลักษณ์ของท้องถิ่น เพราะฉะนั้นแล้วการที่จะให้ชุมชนได้รับความเข้าใจ และเป็นการตอบสนองตามบริบทชุมชนนั้น ผู้บริหารจะต้องมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านมนุษยสัมพันธ์โดยรวมอยู่ในระดับ มาก

2.คุณลักษณะด้านบุคลิกภาพ มีคะแนนเฉลี่ย 4.39 อยู่ในระดับ มาก คุณลักษณะด้านบุคลิกภาพ เป็นคุณลักษณะที่มีความสำคัญ ในฐานะเป็นผู้บริหารคุณลักษณะด้านบุคลิกภาพถือเป็นปัจจัยหลักอีกประการหนึ่ง เพื่อสร้างความน่าเชื่อถือ ความศรัทธา ซึ่งจะนำไปสู่การร่วมมือในการปฏิบัติงาน เนื่องจากผู้บริหารที่มีบุคลิกภาพที่ดี จะต้องมีความรับผิดชอบ มีความกระตือรือร้น อากัปกริยา วาจา ท่าทาง แต่งกายสุภาพเรียบร้อยและเหมาะสม พูดจาชัดเจน ชัดคำ มีความอดทน และอดกลั้น มีความสามารถในการเข้าสังคม สอดคล้องกับ งานวิจัยของ สุดาวรรณ เต็มเปี่ยม (2553) ได้ศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียน ตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 2 พบว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนด้านบุคลิกภาพ อยู่ในระดับมาก และกาญจนา ชนะโรค (2545: 51) ได้ศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดสระแก้ว พบว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนด้านบุคลิกภาพ อยู่ในระดับมาก ผู้บริหารโรงเรียนทุกขนาดจะต้องพัฒนาทางด้านบุคลิกภาพ คือ มีสติปัญญาสูง มีสุขภาพจิตดี มีความเฉลียวฉลาด มีพฤติกรรมดี มีคุณธรรมดี ไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตัว

ที่เป็นเช่นนั้นอาจเป็นเพราะว่า คุณลักษณะด้านบุคลิกภาพ เป็นคุณลักษณะที่มีความเป็นลำดับต้นๆในการเป็นผู้บริหารโรงเรียนให้เกิดความสำเร็จได้ดี ในฐานะที่เป็นผู้บริหารโรงเรียนด้านบุคลิกภาพของผู้บริหารนั้นเป็นอีกปัจจัยหนึ่งในการทำงานเพื่อให้เกิด ความรัก ความศรัทธาในตัวของผู้บริหาร ซึ่งจะนำไปสู่ความสามัคคีในการทำงาน และเกิดความน่าเชื่อถือ ฉะนั้นคุณลักษณะด้านบุคลิกภาพจึงมีความเป็นที่จะต้องมีความมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง อาจจะเป็นด้านมีความรับผิดชอบ มีความกระตือรือร้น อากัปกริยา วาจา ท่าทาง แต่งกายสุภาพเรียบร้อยและเหมาะสม เพื่อให้คุณลักษณะด้านบุคลิกภาพ อยู่ในระดับมาก

3. คุณลักษณะด้านคุณธรรมจริยธรรม พบว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียน ประถมศึกษาที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา (แบบเข้ม) ในจังหวัดปัตตานี มีคะแนนเฉลี่ย 3.37 อยู่ใน ระดับ มาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก คุณลักษณะด้านคุณธรรมจริยธรรม ของผู้บริหารโรงเรียนการจะ ได้มาในตำแหน่งผู้บริหารโรงเรียนจะต้องมีการทดสอบวัดความรู้เพื่อคัดเลือกผู้ที่คะแนนสูงสุดมาดำรง ตำแหน่งผู้บริหาร จึงจะเป็นการทดสอบด้านคุณธรรม จริยธรรมภายในตัว ทั้งนี้ผู้บริหารจึงจำเป็นที่ จะต้องมีความคุณธรรมจริยธรรมในหน้าที่ เพื่อให้การทำงานนั้นเกิดความโปร่งใสและเกิดความน่าเชื่อถือใน องค์กร ทุกหน่วยงานจะต้องให้ความสำคัญในด้านคุณธรรมจริยธรรม โดยเฉพาะงานการบริหาร โรงเรียนจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องสร้างความน่าเชื่อถือ เนื่องจากเป็นแหล่งอบรมบ่มเพาะแหล่งวิชา โดยเฉพาะอย่างยิ่งโรงเรียนที่การจัดการเรียนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐ (แบบเข้ม) จะต้องปลูก ฝังให้นักเรียนมีคุณลักษณะด้านคุณธรรมจริยธรรม และเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับลูกศิษย์ สอดคล้องกับ แนวคิดของอิสลามว่า

(وَالْكَافِرِينَ الْعِيظَ وَالْعَافِينَ عَنِ النَّاسِ وَاللَّهُ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ) (ال عمران : 134)

ความว่า “และบรรดาผู้ที่ให้อภัยในยามโกรธแค้น และผู้ที่ให้อภัยความผิดที่เกิดขึ้น จากผู้อื่น และอัลลอฮ์นั้น พระองค์ทรงรักใคร่บรรดาผู้ที่มีคุณธรรม” (อาลีอิมรอน : 134)

ที่เป็นเช่นนั้นอาจเป็นเพราะว่าคุณลักษณะด้านคุณธรรมจริยธรรม เป็นปัจจัยหลักในการที่ ยกระดับให้องค์กรหรือการบริหารโรงเรียนให้ประสบผลสำเร็จนั้น ผู้บริหารจะต้องมีความเข้าใจและ เอาใจใส่ในคุณลักษณะด้านคุณธรรมจริยธรรม และเป็นแบบอย่างให้ผู้ที่บังคับบัญชา ทั้งนี้เพื่อให้เกิด การพัฒนาอย่างต่อเนื่องในด้านคุณธรรมจริยธรรม และทุกๆด้านอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้เกิดการปลูกฝัง ให้กับนักเรียนต่อไป

4. คุณลักษณะด้านความเป็นผู้นำ พบว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียน ประถมศึกษาที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา (แบบเข้ม) ในจังหวัดปัตตานี มีคะแนนเฉลี่ย 3.34 ระดับ มาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารนั้นได้รับการพัฒนาทางด้านวิชาชีพ ด้วยการฝึกอบรมให้ความรู้ ความเข้าใจในบทบาทและอำนาจหน้าที่ของผู้บริหารอย่างต่อเนื่อง จึงทำให้คุณลักษณะด้านความ เป็นผู้นำของผู้บริหารนั้นเกิดการพัฒมาอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งภาวะผู้นำของผู้บริหารเกิดพฤติกรรมที่ เหมาะสม มีการเปลี่ยนแปลงการบริหารงานให้เกิดประสิทธิภาพ ดังนั้นผู้บริหารที่มีคุณลักษณะด้าน ความเป็นผู้นำจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งที่จะทำให้การจัดการศึกษามีประสิทธิผลและประสิทธิภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของ รณภพ ตรีภักกิจ (2545) ศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหาร โรงเรียน ตามทัศนะของข้าราชการครู พบว่า คุณลักษณะด้านความเป็นผู้นำ อยู่ในระดับ มาก เช่นเดียวกับ ภราดร เกตุพันธ์ (2545) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะผู้นำกับบทบาทของ

ผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา ในเขตพื้นที่เขตตะวันออก พบว่า คุณลักษณะด้านความเป็นผู้นำ อยู่ในระดับ มาก

ที่เป็นเช่นนั้นอาจเป็นเพราะว่า คุณลักษณะด้านความเป็นผู้นำของผู้บริหารนั้นเป็นปัจจัยหลักในการจัดการศึกษาเพื่อให้โรงเรียนเกิดประสิทธิผล และประสิทธิภาพในโรงเรียน การที่โรงเรียนจะเกิดประสิทธิภาพนั้นผู้บริหารจะต้องมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง การเข้าฝึกอบรม การประชุมสัมมนา ด้านเกี่ยวกับความเป็นผู้นำทั้งนี้เพื่อให้เกิดภาวะความเป็นผู้นำของผู้นำ ในหลักการอิสลามก็ได้สนับสนุนในเรื่องความเป็นผู้นำ เมื่อมีการเดินทาง หรือกิจกรรมใดๆ ที่มีมากกว่า 2 ท่านก็จะต้องแต่งตั้งผู้นำขึ้น

ท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ กล่าวว่า

(اذا خرج ثلاث في سفر فليؤمروا عليهم أحد هم)

ความว่า “เมื่อใดที่ท่านออกเดินทาง 3 คน ท่านต้องเลือกคนใดคนหนึ่งเป็นอิมาม (ผู้นำ) ในหมู่พวกท่าน (บันทึกโดย อับูดาวูด)

5. คุณลักษณะด้านความรู้ความสามารถทางการบริหาร พบว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา (แบบเข้ม) ในจังหวัดปัตตานี มีคะแนนเฉลี่ย 3.17 ระดับ มาก ความรู้ความสามารถทางการบริหารเป็นปัจจัยหลักในการบริหารจัดการ ผู้บริหารจะต้องมีความรู้ทางการบริหาร เพื่อให้สอดคล้องกับบทบาทในตำแหน่งผู้บริหาร ตั้งแต่เริ่มแรกในการที่จะดำรงตำแหน่งผู้บริหาร จะต้องมีการพัฒนาหรือศึกษาในด้านการบริหารโดยตรง เพื่อให้การทำงานประสบผลสำเร็จ และมีประสิทธิภาพ รัฐบาลก็มึนโยบายให้บุคลากรทางการศึกษาได้รับการศึกษาอย่างต่อเนื่องแสวงหาความรู้เพิ่มเติมด้วยวิธีการศึกษาหรือพัฒนาในระดับที่สูงขึ้นเพื่อให้ได้พัฒนาในหน้าที่การงานให้มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับ รมณภพ ตรีภักดิ์ (2545:45) ศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียน ตามทัศนะของข้าราชการครู พบว่า คุณลักษณะด้านความรู้ความสามารถทางการบริหาร อยู่ในระดับ มาก เช่นเดียวกับ สุดาวรรณ เต็มเปี่ยม (2553) ได้ศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียน ตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 2 พบว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนด้านความรู้ความสามารถทางการบริหาร อยู่ในระดับมาก

ที่เป็นเช่นนั้นอาจเป็นเพราะว่า ความรู้ความสามารถทางการบริหาร เป็นปัจจัยหลักที่ผู้บริหารจะต้องได้รับการศึกษาอย่างเต็มรูปแบบ และได้รับการพัฒนาเพื่อให้ได้รับความรู้ทางวิชาชีพ ผู้บริหาร เพื่อนำไปประกอบวิชาชีพผู้บริหาร ฉะนั้นซึ่งชี้ให้เห็นว่างานบริหาร หรือ ผู้บริหารโรงเรียนนั้นจะต้องมีความรู้และความเข้าใจ ในหลักการบริการ ซึ่งเป็นความรู้ที่สอดคล้องกับบริบทในหน้าที่

การงาน หากเป็นผู้บริหารโรงเรียนที่เปิดหลักสูตรอิสลามศึกษา (แบบเข้ม) จะต้องมีความรู้ในการบริหาร การจัดการศึกษา ทางด้านอิสลามศึกษา โดยเฉพาะทางด้านบริหารวิชาการอิสลามศึกษา

3. เปรียบเทียบคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา (แบบเข้ม) ในจังหวัดปัตตานี ผลการวิจัยปรากฏผลดังนี้

1 เปรียบเทียบคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา (แบบเข้ม) ในจังหวัดปัตตานี โดยจำแนกตามตัวแปร ที่ตั้ง ครูที่อยู่ในเขตชุมชนเมืองกับเขตชนบท มีความคิดเห็นต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์โดยรวมแตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านความรู้ความสามารถทางการบริหารไม่แตกต่างกัน ด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านความเป็นผู้นำ ด้านมนุษยสัมพันธ์ และด้านบุคลิกภาพแตกต่างกัน สอดคล้องกับหลักการอิสลามในด้านความรู้ความสามารถทางการบริหาร อิสลามถือว่าเป็นแบบฉบับที่ดีในหลักการบริหารและความเป็นผู้นำ คือแบบฉบับของท่านรอซูลลุลลอฮฺ ﷺ ซึ่งอัลลอฮฺ ﷻ ตรัสในอัลกุรอานไว้ว่า

(لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللَّهِ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ لِّمَن كَانَ يَرْجُوا اللَّهَ وَالْيَوْمَ الْآخِرَ وَذَكَرَ اللَّهَ كَثِيرًا)

ความว่า : “โดยแน่นอนในรซูลของอัลลอฮฺมีแบบฉบับอันดีงามสำหรับพวกเจ้าแล้ว สำหรับผู้ที่หวัง (จะพบ) อัลลอฮฺและวันปรโลกและรำลึกถึงอัลลอฮฺอย่างมาก” (อัลอะฮฺซาบ อายะฮฺ 21)

ความรู้ความสามารถทางการบริหาร เป็นปัจจัยหลักที่ผู้บริหารจะต้องได้รับการศึกษาอย่างเต็มรูปแบบ มีการวางแผนการปฏิบัติงาน เพื่อให้เกิดการพัฒนาในระดับที่ดีขึ้น ดังที่อัลลอฮฺ ﷻ ทรงตรัสไว้ใน อัลกุรอานว่า

(وَأَعِدُوا لَهُمْ مَا اسْتَطَعْتُمْ مِنْ قُوَّةٍ) (الانفال : 60)

ความว่า ” และพวกเจ้าจงเตรียมไว้สำหรับ (ป้องกัน) พวกเขา สิ่งที่พวกเจ้าสามารถอันได้แก่ กำลังอย่างใดอย่างหนึ่ง” (อัล-อันฟาล : 60)

เช่นเดียวกับ สุดาวรรณ เต็มเปี่ยม (2553) ได้ศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียน ตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 2 พบว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนด้านความรู้ความสามารถทางการบริหาร อยู่ในระดับมาก

ที่เป็นเช่นนั้นอาจเป็นว่าความรู้ความสามารถทางการบริหาร เป็นปัจจัยหลักที่ผู้บริหารจะต้องได้รับการศึกษาอย่างเต็มรูปแบบ และได้รับการพัฒนาเพื่อให้ได้รับความรู้ทางวิชาชีพผู้บริหาร เพื่อนำไปประกอบวิชาชีพผู้บริหาร และในส่วนบริบท สภาพแวดล้อมของโรงเรียนที่อยู่แต่ละบริบทที่แตกต่างกัน จึงทำให้ผลการเปรียบเทียบคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหาร มีความแตกต่างกัน ทั้งนี้เนื่องด้วยสาเหตุที่ว่าครูที่อยู่ในเขตชุมชนเมือง มีความสะดวก มีความพร้อมทุกๆด้าน จะเป็นด้านตัวบุคคล ด้านอุปกรณ์การเรียนหรืออาคารสถานที่ จะพร้อมกว่าโรงเรียนที่อยู่ในเขตชนบทอย่างเห็นได้ชัด จึงทำให้มีความคิดเห็นต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารระหว่างครูที่อยู่ในเขตชุมชนเมืองกับครูที่อยู่ในเขตชนบท มีความคิดเห็นแตกต่างกัน

2. เปรียบเทียบคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา (แบบเข้ม) ในจังหวัดปัตตานี โดยจำแนกตามตัวแปร เขตพื้นที่การศึกษา พบว่า ครูอิสลามศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่เปิดหลักสูตรอิสลามศึกษา (แบบเข้ม) โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับ รณภพ ตรีกหาภิจ (2545:45) ศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนตามทัศนะของข้าราชการครู พบว่า คุณลักษณะด้านความรู้ความสามารถทางการบริหาร อยู่ในระดับมาก เช่นเดียวกับ สุดาวรรณ เต็มเปี่ยม (2553) ได้ศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียน ตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 2 พบว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนด้านความรู้ความสามารถทางการบริหาร อยู่ในระดับมาก

ที่เป็นเช่นนั้นอาจเป็นว่าสภาพโดยรวมแล้ว ประชากรที่อยู่ในสังกัดเขตพื้นที่การศึกษา ที่แตกต่างกัน แต่ทุกเขตพื้นที่การศึกษานั้นล้วนเป็นเขตพื้นที่ที่อยู่ในจังหวัดปัตตานี ฉะนั้นจึงทำให้มีความคิดเห็นต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียน โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน เปรียบเทียบเป็นรายคู่ผลการเปรียบเทียบปรากฏว่าครูอิสลามศึกษาที่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ปัตตานี เขต 1 กับ ปัตตานี เขต 2 มีความคิดเห็นต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา (แบบเข้ม) ในคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านความรู้ความสามารถทางการบริหารแตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ความรู้ความสามารถทางการบริหารเป็นปัจจัยหลักในการบริหารจัดการ ผู้บริหารจะต้องมีความรู้ทางการบริหาร ความรู้ความสามารถทางการบริหาร เป็นปัจจัยหลักที่ผู้บริหารจะต้องได้รับการศึกษาอย่างเต็มรูปแบบ และได้รับการพัฒนาเพื่อให้ได้รับความรู้ทางวิชาชีพผู้บริหาร เพื่อนำไปประกอบวิชาชีพผู้บริหาร ฉะนั้นซึ่งชี้ให้เห็นว่างานบริหาร หรือ ผู้บริหารโรงเรียนนั้นจะต้องมีความรู้และความเข้าใจ ในหลักการบริการ ซึ่งเป็นความรู้ที่สอดคล้องกับบริบทในหน้าที่การงาน สอดคล้องกับหลักการอิสลามด้านคุณลักษณะ

ผู้นำด้านสติปัญญาและความสามารถของผู้นำเป็นคุณลักษณะที่สำคัญอย่างมาก ไม่ว่าจะเป็นด้านสติปัญญา การตัดสินใจ ความรอบรู้ ในอิสลามได้ให้ความสำคัญเป็นอย่างมาก

ดังที่อัลลอฮ์ ﷻ ทรงตรัสในอัลกุรอานว่า

(وَمِنَ النَّاسِ وَالذَّوَابِّ وَالْأَنْعَامِ مُخْتَلِفٌ أَلْوَانُهُ كَذَلِكَ إِنَّمَا يَخْشَى اللَّهَ مِنْ عِبَادِهِ الْعُلَمَاءُ إِنَّ

اللَّهُ عَزِيزٌ غَفُورٌ) (فاطر : 28)

ความว่า “และในหมู่มนุษย์ และสัตว์ และปศุสัตว์ ก็มีหลากหลายสีเช่นเดียวกัน แท้จริงบรรดาผู้ที่มีความรู้จากปวงบ่าวของพระองค์เท่านั้นที่เกรงกลัวอัลลอฮ์ แท้จริงอัลลอฮ์ นั้นเป็นผู้ทรงอำนาจ ผู้ทรงอภัยเสมอ” (ฟาฏีร : 28)

ครูอิสลามศึกษาที่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ปัตตานี เขต 1 กับ ปัตตานี เขต 3 มีความคิดเห็นต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา (แบบเข้ม) ในคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านความรู้ความสามารถทางการบริหารแตกต่างกัน ครูอิสลามศึกษาทั้ง 3 เขต มีความคิดเห็นเหมือนกันต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านความรู้ความสามารถทางการบริหาร ของผู้บริหารโรงเรียน ทั้งนี้อาจเป็นว่า คุณลักษณะด้านความรู้ความสามารถทางการบริหาร เป็นปัจจัยหลักในการบริหารงาน ที่ผู้บริหารจะต้องมีความรู้ความสามารถเฉพาะด้านเพื่อให้การงานประสบผลสำเร็จตามเป้าหมาย เพื่อยกระดับฐานะของงาน และเกิดประสิทธิภาพ สอดคล้องกับหลักการอิสลามว่า

อิสลามได้ให้ความสำคัญและส่งเสริมให้มุสลิมได้ศึกษาหาความรู้และได้ยกระดับฐานะของผู้มีความรู้ให้สูงขึ้น ดังที่อัลลอฮ์ ﷻ ทรงตรัสในอัลกุรอานว่า

(يَرْفَعُ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا مِنْكُمْ وَالَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ دَرَجَاتٍ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ) (المجادلة : 11)

ความว่า “อัลลอฮ์จะทรงยกย่องเทิดเกียรติแก่บรรดาผู้ศรัทธาในหมู่พวกเจ้า และบรรดาผู้ได้รับความรู้หลายชั้น และอัลลอฮ์ทรงรอบรู้อย่างยิ่งในสิ่งที่พวกเจ้ากระทำ”(อัลมูญาตาสะฮะ:

ครูอิสลามศึกษาที่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ปัตตานี เขต 1 กับ ปัตตานี เขต 2 มีความคิดเห็นต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา (แบบเข้ม) ในคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านด้านบุคลิกภาพแตกต่างกัน

5.3 ข้อเสนอแนะ

5.3.1 ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

จากการวิจัยเกี่ยวกับ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา (แบบเข้ม) ในจังหวัดปัตตานี ผู้วิจัยขอเสนอแนวทางการนำผลการวิจัยไปใช้ โดยมีรายละเอียดต่อไปนี้

1. จากผลการวิจัยพบว่า ระดับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารประถมศึกษาที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา (แบบเข้ม) ในจังหวัดปัตตานี อยู่ในระดับมาก คือ คุณลักษณะด้านมนุษยสัมพันธ์ ดังนั้นผู้บริหารโรงเรียน ควรให้ความสำคัญกับ คุณลักษณะด้านมนุษยสัมพันธ์ โดยเฉพาะเรื่อง รับฟังความคิดเห็นของผู้ใต้บังคับบัญชา โดยการนำผลการวิจัยที่ได้ไปใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพมากขึ้นต่อไป

2. จากผลการวิจัยพบว่า ระดับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารประถมศึกษาที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา (แบบเข้ม) ในจังหวัดปัตตานี อยู่ในระดับมาก คือ คุณลักษณะด้านบุคลิกภาพ ดังนั้นผู้บริหารโรงเรียน ควรให้ความสำคัญกับคุณลักษณะด้านบุคลิกภาพ โดยเฉพาะเรื่อง มีความรับผิดชอบของผู้บริหาร โดยการนำผลการวิจัยที่ได้ไปใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพมากขึ้น

3. จากผลการวิจัยพบว่า มีตัวแปรในด้านคุณลักษณะคุณธรรมจริยธรรมของผู้บริหารอยู่ในระดับมากที่สุด คือ มีความเมตตา กรุณา ดังนั้นผู้บริหารควรนำข้อค้นพบดังกล่าวมาเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานต่อไป

4. จากผลการวิจัยพบว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านความเป็นผู้นำ โดยเฉพาะเรื่อง มีความมุ่งมั่นที่จะสร้างความสำเร็จให้แก่องค์กร มีระดับคะแนนเฉลี่ยสูงสุด โดยการนำผลการวิจัยที่ได้ไปใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพมากขึ้นต่อไป

5. จากระดับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารประถมศึกษาที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา (แบบเข้ม) ในจังหวัดปัตตานี พบว่า คุณลักษณะด้านความรู้ความสามารถทางการบริหาร มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด โดยเฉพาะเรื่อง การกำหนดลักษณะงานและมอบหมายงานให้บุคลากรได้อย่างเหมาะสม ดังนั้นผู้บริหารควรนำข้อค้นพบนี้ไปปรับปรุงและพัฒนา เพื่อเป็นแนวปฏิบัติงานทางการบริหารของตนเองให้อยู่ในระดับดีขึ้นต่อไป

5.3.2 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. .ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับเรื่อง คุณลักษณะด้านบุคลิกภาพของผู้บริหารโรงเรียน ประถมศึกษาที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา (แบบเข้ม) ในจังหวัดปัตตานี
- 2 ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของ ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา (แบบเข้ม) ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้
3. ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับเรื่อง คุณลักษณะด้านคุณธรรม จริยธรรม ของผู้บริหาร โรงเรียน ประถมศึกษาที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา (แบบเข้ม) ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้
4. ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับเรื่อง ศึกษาเปรียบเทียบคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษาที่เปิดหลักสูตรอิสลามศึกษา (แบบเข้ม) ในจังหวัดปัตตานี จังหวัดยะลา และ นราธิวาส
5. ควรศึกษาเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านอื่นๆ ของผู้บริหารที่ส่งผลต่อ ประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ

Prince of Songkla University
Pattani Campus